

כניסת שבת: 19:29
צאת שבת: 20:33
רבנו תם: 21:03

לקבלת העלון במייל:
sagifrenkel@gmail.
com
לתגובות והערות:
שגיא 054-6868199

זה השער לה' צדיקים
יבואו בו

פרשת חקת

שְׁלֹשׁ רַגְלִים – אֵיךְ בֶּן אָדָם עוֹזֵב אֶת הַבַּיִת שְׁלוֹ? – עַל פִּי שִׁיעוּרוֹ שֶׁל הָרֵב אֵיתָן כֹּהֵן שְׁלִיט"א

ה' פותח את פי האתון, והיא אומרת לבלעם: "מה עשיתי לך כי הפיתני זה שלש רגלים?", אומר רש"י: רמז לו, אתה רוצה לעקור אומה שחוגגת שלוש רגלים. תגיד לי, מכל תרי"ג מצוות, האתון לא מצא איזו מצווה אחרת חוץ משלוש רגלים? תגיד, ברית מילה, לא טוב ברית מילה? אתה הולך לעקור איזו אומה שחוגגת יום כפורים, יום כפורים לא טוב? תגיד, חג סוכות, פסח, כל החגים, כל הקורבנות. מה הבעיה שיש לך? אתה הולך לעקור אומה שחוגגת שלוש רגלים, מישהו פעם התלהב משלוש רגלים? לא, לא ראיתי אנשים בכלל שדברו על זה, יש ענין ללכת, אבל לא יותר מזה.

טוב, בוא נכנס למצוה הזאת. שלוש רגלים הפירוש: אתה עולה לרגל שבועיים לפני החג, אתה חוזר שבועיים אחרי החג, ואתה נמצא בחג שבוע. יוצא שאתה חודש ושבוע לא בבית, לא אתה, לא הילדים, לא אף אחד. אף אחד לא נמצא! תגיד לי, הבית שלך מיועד לפריצה או לא? 100% גם אתה לא יכול לומר: 'אולי השכנים ישמרו' ... אין! גם הם עלו! אם אתה גר ליד ערבים, גם כשאתה בתוך הבית, הוא מיועד לפריצה. אם אתה לא בבית בכלל, הכל אבוד.

אני לא מבין איך בן אדם עוזב את הבית שלו, עולה כשהוא יודע שכל הפרנסה שלו הלכה לו לאיבוד. הכל הולך לאיבוד, הכל הולך! אתה יודע, זו מצווה שבן אדם מוכן להקריב את כל הפרנסה שלו. אמרה לו האתון: "אתה הולך לקלל איזה עם, אתה יכול לקלל עד מחר, לא יעזור לך. זה עם שמוכן להקריב את כל היקר שלו, כל מה שהוא עובד כל השנה מוכן להקריב את זה בשביל המצוה הזאת." כשיהודי מוכן להקריב את כל מה שיש לו בשביל מצוות, אין! תקלל – לא יעזור! למה? כי שם זה בן אדם שבא עם הקרבה, אף אחד לא יכול להזיק לכזה בן אדם.

סיפרה איזו אישה אחת: אני באנגליה קוראת עיתון, אני רואה בעיתון איזו כותרת, שאישה אחת מארץ ישראל נולדה לה חמישייה. ואו, איך התרגשתי! אתה יודע מה זה לגדל חמישייה בבית? ילד אחד בקושי מצליחים לגדל. חמש בבת אחת? כשהוא גומר לבכות, ההוא קם, ההוא זה... אתה יודע, אתה לא ישן, לא יום ולא לילה, לא ישן בכלל. היא התרגשה מאד. היא פתאום מרגישה שהלב שלה אומר לה: "אני חיבת לעזור לאישה הזאת!" איך אני אעזור לאישה הזאת?

הלכה לרב של השכונה: "כבוד הרב, איך אני יכולה לעזור לאישה הזאת?" אמר לה הרב: "תשמעי, תקני כרטיס טיסה לארץ ישראל פלוס בית מלון בארץ ישראל, פלוס חזור, כמה שזה עולה. תעשי הגרלה, מי שרוצה לקנות את הכרטיס הזה, ואנשים יקנו. בכסף שתקבלי, מה שתקבלי, תתני את זה לאישה הזאת עם החמישה ילדים."

באמת, היא לקחה את היוזמה, עשתה את המבצע, פרסמה לכל האנשים: כרטיס טיסה לארץ ישראל פלוס בית מלון לכמה ימים. אנשים קנו, הצטבר כסף, הגיע היום של ההגרלה, הביאו עורך דין, עשו את ההגרלה, יצא פתק של מי? שלה! הפתק שלה יצא! טוב, מה היא תעשה? לקחה את כל החבילה של הכסף, טסה לארץ ישראל, הגיעה לארץ ישראל, הגיעה לבית מלון כמו שסגרו, ומשם הגיעה לאותה משפחה, דופקת בדלת, פותחת לה האישה, אומרת לה: "תיכנסי, אבל אין לי זמן בשבילך, את יכולה להיכנס אבל זמן אין לי, נדבר ביני וביני, בין טיטול לטיטול".

בקצור, היא מדברת אתה, היא מספרת לה: "באתי מאנגליה, אני רוצה לעזור לך". סיפרה לה כל מה שהיה, והיא שומעת אותה, אתה יודע, חצי אוזן, חצי פה. מספרת לה את הכל. אחרי שהיא סיימה, הביאה חבילה של כסף. היא הגישה לה כמה עוגות, כוס תה. פתאום זאת מאנגליה מסובבת את הראש ורואה תמונה משפחתית בקיר, היא שאלה: "תגידי לי, מי זאת האישה הזאת בתמונה?", "האישה הזאת זו אמא שלי". היא רואה שזאת מאנגליה, מתחילה להחוויר. אומרת לה: "מה, קרה משהו?" אומרת לה: "את בטוחה שזו אמא שלך?" – "מה, אמא שלי? בטח!".

היא אומרת לה: "אני רוצה להגיד לך משהו. עברתי את השואה, היינו באיזה חדר, חמש בנות. ידענו שעוד שבוע יהיה חנוכה. חסכנו לעצמנו את המרגרינה שאנחנו מקבלים, כדי שיהיה לנו להדליק נרות חנוכה. הגרמנים ידעו שמגיע חנוכה. אנחנו עשינו חנוכייה והדלקנו נרות. איך שגמרנו להדליק את הנרות, פתאום הגרמני נכנס, ראה מדליקים נרות, הוא צעק, הוא אמר: 'מי הדליק את הנרות האלו?'

כולם שתקו, לא דיברו מילה. 'מי הדליק את הנרות?' אמר: 'אני עכשיו את כל החמשה הורג אותם!' אחת הבנות אמרה לו: 'אני הדלקתי!'. היא אמרה: 'עדיף שאני אמות וכולם יחיו'. כשהשניה ראתה ככה, היא אומרת לו: 'אני הדלקתי'. השלישית: 'לא, אני הדלקתי', עד שכלם אמרו: 'אני הדלקתי'. הוא אומר: 'אתם עוד צוחקים עלי? מחר אני אהרוג את כל החמש בעיניים'."

בקיצור, הם ידעו שהמפקד הזה רשע גמור. היתה שם איזו אישה, שהיא היתה קאפו שם (ממונה מטעם הגרמנים במחנה רכוז). הם הלכו אליה: "תעשי טובה, אנחנו יודעים שמחר זה היום האחרון של החיים שלנו, זהו! תעשי טובה, תדברי עם המפקד הזה, אולי ירחם עלינו". היא אומרת: "איזה ירחם עליכם? אותי הוא רוצה להרוג! אני אמורה לדאוג שאתם לא תדליקו נרות חנוכה. עכשיו בגלל שהדלקתם, אותי הוא רוצה להרוג."

אתם רוצים שאני אדבר אתו? – "תעשי טובה, בכל אופן אם את יכולה לדבר אתו, תעשי טובה". התחננו לפניה: "אנחנו צעירות, אולי תנסי". – אמרה "אני אנסה, אני אנסה". היא הגיעה אליו, למפקד, אומרת: "תשמע, הם מרגישים שבאמת הם פשעו וחטאו בזה שהם הדליקו נרות חנוכה, ובאמת...". אמר להם המפקד: "טוב, אם הם מרגישים שהם חטאו והם באמת עשו עול והם התחרטו על מה שהם עשו, הפעם אני מוחל להם, אני לא אהרוג אותם הפעם". וזהו, נפשנו יצאה לשלל.

ברוך ה' הסתיימה המלחמה, כל אחד עלה לאיפה שעלה, התפזרנו. עכשיו שאני מסתכלת בתמונה, את יודעת מי זאת אמא שלך? זאת היתה האישה הזאת, היא שדברה עם המפקד שירחם עלינו. אז תראי, אמא שלך הצילה חמש בנות, הצילה שלא יהרגו אותן, לכן נתנו לאמא שלך זכות שיהיה לה חמש נכדים בלידה אחת. על כך שהיתה מוכנה להקריב את עצמה כדי שלאחרים יהיה טוב.

אה, כשבן אדם מוכן להקריב את עצמו בשביל אחרים, החשבון כבר אחרת לגמרי. זה לא אותו חשבון שמכירים, זה חשבון אחר לגמרי. ואז היא אומרת לה: "לא ידעתי למה בורא עולם הכניס לי גזק שאני קוראת עליך בעתון ופתאום בא לי מאד לעזור לך. לא ידעתי למה ה' גלגל שמכל האנשים הכרטיס שלי עלה. כל זה כדי שבורא עולם רצה ללמד אותנו שמי שעושה טוב לשני, מי שמוכן להקריב מעצמו, מוכן להסתכל שלשני יהיה טוב, אז בורא עולם באמת משפיע עליו שפע גדול מאד".
(דרשתי קרבתך גיליון 99)

זאת התורה אדם כי ימות באהל (יט,יד)

אמר ריש לקיש: אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה, שנאמר זאת התורה אדם כי ימות באהל (שבת פג:). הדרך לזכות בתורה, היא להבין עד כמה התורה היא חיינו, עד כמה היא ראשונה במעלה וקריטית לקיומנו, ולכן כדאי להתמסר ולהקריב למענה. ככל שנבין ונחוש כי התורה היא המעניקה לנו חיים, כך נזכה לעלות ולהתעלות בתורה, להתחבר ולהתקשר אליה. כי התורה משיבה לנו באותה מטבע, מתחברת אלינו ומעניקה לנו את כל טובה הרוחני והשפעותיה העצומות... 'כי הם חיינו ואורך ימינו ובהם נהגה יומם ולילה'.

הוא היה בחור צעיר לימים, כאשר גונבה לאוזנו השמועה המרנינה. מעודו שאף ורצה להתעלות בתורה, והנה, מסתבר שנמצא המקום בו יוכל לממש את שאיפתו זו. הוא ארז לעצמו צרור מיטלטלין קטן, נפרד מהוריו ובני משפחתו, ושם פעמיו לעבר תחנת הרכבת. בתום מסע לא קצר הגיע לעיירה גרודנא, שכל אירופה ידעה כי בה שוכנת הישיבה המפורסמת 'שער התורה', בראשותו של הגאון המפורסם רבי שמעון שקאפ זצ"ל. הוא נכנס בשערי העיירה והחיש את צעדיו לעבר הישיבה, הניח את צרורותיו בפינה סמוך לשערי הישיבה, ומיהר לנקוש בדלתו של ראש הישיבה. הדלת נפתחה, וראש הישיבה קידמו במאור פנים ובחיוך רחב, כשזקנו היורד על פי מידותיו משווה לו פני מלאך, ומשרה בחדר אווירה אצילית ורגועה.

ראש הישיבה החל לבחון את התלמיד שלפניו, ותחילה ביקש לעמוד על היקף ידיעותיו ומושגיו בעולמה של תורה. עד מהרה נאלץ ראש הישיבה לרדת משאלות עמוקות לשאלות פשוטות, ואף לשאלות הבהרה בסיסיות ברש"י ותוספות, כאשר הולך ומתברר כי הבחור אינו יודע דבר, אין לו שיג ושיח בסוגיות הש"ס. "ומה אתה כן יודע?" – שאל ראש הישיבה לבסוף. "כלום" – נענה הבחור על אתר, כשאנחה כבדה נלווית לקולו. "הלא לכן הגעתי הנה, כדי להתחיל ללמוד ולהתייגע בתורה. כיום אינני יודע דבר!".

היטיב לסכם את מצבו הבישי. "אם כן, איני יודע אם זה המקום עבורך" – הסביר ראש הישיבה. "הן הישיבה כאן היא כמעונות אריות, הוגים כאן בתורה גדולי העילויים. לא נראה לי שזה המקום לעשות בו צעדים ראשונים..." – הסביר ראש הישיבה את סירובו לקבלו. ראש הישיבה חיזקו ובירכו כי יזכה להתעלות בתורה, אך היה איתן בדעתו כי אין כאן המקום המתאים לו.

הבחור יצא מלפניו בברכיים כושלות, כשבקושי הוא עוצר את דמעותיו מלפרוץ. רק כשעמד על יד שער היכל הישיבה, הביט פנימה בערגה ונוכח בהדי קול התורה הפועם בעוז בחללה, נתן דרור לדמעותיו שהיו מעורבות בצער, כאב, אכזבה, געגוע ורצון... אולם, אם בחור רגיל היה נשבר ושב כלעומת שבא, הרי שרוח אחרת היתה עם מיודענו. הוא נטל את צרורותיו ועבר לבית מדרש סמוך, מקום ממנו יוכל לצפות על בניין הישיבה, למען יעדו יעמוד תמיד לנגד עיניו.

מצא לעצמו פינה בהיכל בית המדרש, הוציא את המסכת הראשונה מארון הספרים, והחל מנסה ללמוד... לא בקלות עלה הדבר בידי בחור שלא היו לו מושגים ראשוניים בים התלמוד. הוא החל ללמוד בקצב איטי להחריד, מאמץ את ראשו בהבנת כל מילה וכל שורה, כל סוגיא וכל נושא. הוא נדרש לשעות ארוכות של עמל ויגיעה כדי להבין משנה אחת, דרשה אחת, אפילו סיפור תלמודי היה אתגר.

גם התנאים הגשמיים לא היו קלים. כיוון שלא נמנה על בני הישיבה, נאלץ לישון באכסניות משתנות, לאכול שיירי מזון שהותירו אחריהם הבחורים או סתם אנשים טובים. אבל התנאים הגשמיים הקשים כלל לא עניינו אותו, כל מעייניו נתונים לאתגר הרוחני, לקרב המפואר שניהל על הבנת כל אות ומילה... וככל שהקושי הכביד – כך גבר רצונו לצלוח אותו בשלום. לילות כימים הגה באותיות הקטנות, התעמק בכל שיטה, רכן על כל רש"י, התמיד בניסיונותיו ללא הרף. ולאט לאט, בקצב איטי אך בטוח, נפתחו בפניו מעיינות החכמה והוא הצליח להבין ולהשכיל...

שנה וחצי חלפו על הבחור כך. למעלה מ-500 ימים של מאבק על כל הבנה, מלחמה על כל שורה, שאחריהן – כבר היה תלמיד חכם לא קטן, בקי בחלק ניכר ממסכתות הש"ס. וכשהרגיש בשל מספיק – אזור אומץ ונכנס לשיעורו של ראש הישיבה, הגאון רבי שמעון שקאפ... החדר המה תלמידים, איש לא הבחין בכניסתו של הבחור הנמוך והצנום, שהתמקם בפינה נסתרת ופתח את הגמרא הגדולה בעיניים מאושרות. פניו נצצו, לאושרו לא היה קץ – הנה הוא ניצב בחדר השיעורים, רבי שמעון – ראש הישיבה פתח בדבריו המאירים, וכל התלמידים עשו אוזנם כאפרכסת... במהלך השיעור הציג רבי שמעון תירוש אפשרי למהלך מוקשה. כל התלמידים הקשיבו בחדווה, התענגו על התירוש המבריק.

לפתע נשמע קול קורא מירכתי החדר: "והלא תירוך זה נסתר מגמרא מפורשת?". היה זה אותו תלמיד, אותו תלמיד שאך לפני שנה וחצי לא התקבל לישיבה כי לא היה לו צל של מושג בסוגיות הנלמדות. ועתה – מצחו של רבי שמעון שקאפ נחרש קמטים, הקושיה שהעלה התלמיד אכן גאונית ואין לה פתרון... רבי שמעון פקח לפתע את עיניו החכמות ושאל: "מי הגאון ששאל את הקושיה הזאת?". הבחור הסמיק. הוא לא העלה בדעתו כי יבוא יום ורבי שמעון יתפעל מקושייתו, ראש הישיבה הנערץ שבעבר סירב לקבלו – ייצא מכליו ויחמיא לו...

רבי שמעון כלל לא זכר את מה שקרה לפני שנה וחצי, תלמידים מקורבים הם שהזכירוהו, ואז התפעלותו גברה והלכה... התברר כי מיודענו הבחור – במהלך השנה וחצי שחלפו עליו מחוץ לישיבה, התמסר והתייגע עד אין קץ. והוא זכה להבין את התורה ולקנותה קניין נצח, הפך את הש"ס לממלכתו הפרטית, כשהוא שולט במסכתות השונות שלטון ללא מיצרים, בקי בכל דף וגאון בכל פרט! שנים חלפו. אותו בחור המשיך לעסוק בתורה בעמל ויגיעה, וכונה מאז בחיבה בשם 'משה מתמיד'. לימים עלה לארץ הקודש וכיהן כרב דגול ונערץ באחת מערי השרון, ונודע בגאונותו המופלגת.

סיפור זה נחשף ביום בהיר אחד בישיבת 'נצח ישראל' שבשכונת רחביה בירושלים, כשראש הישיבה – הגאון רבי ישראל גוסטמן זצ"ל שהיה מגדולי תלמידי הגר"ש שקאפ זצ"ל, הזמינו למסור שיעור שלא מן המניין לתלמידי ישיבתו. כשהסתיים השיעור, ביקש רבי ישראל לשאת דברים קצרים בפני תלמידיו, וסיפר את סיפורו של 'משה מתמיד' זה.

"ראו נא ראו", הכריז רבי ישראל בפני תלמידיו, ואנו שמענו את הסיפור מאחד מהם, "לאן ניתן להגיע אם מוכנים להתאמץ ולהתמסר למען המטרה הנעלה. כי מי שמשקיע ומתמסר, מי שפועל בהתמדה ובמרץ, מי שלמרות הקשיים מוסיף לחתור בכיוון הנכון – אין כל ספק כי יצליח, התורה מתקיימת רק במי שמוכן להתאמץ ולהתמסר למענה!". (מתוך 'לקראת שבת מלכתא' – הרב אשר קובלסקי שליט"א)

זאת התורה אדם כי ימות באהל (יט, יד)

על ביתו של אדם כאן בעולם הזה כתוב "אדם כי ימות באהל", ואילו על מקום מנוחתו של האדם לאחר פטירתו נאמר בקהלת (י"ב – ה') "כי הלך האדם אל בית עולמו". מבאר בספר "הר צבי", רמז יש כאן, כי האדם בעולם הזה חי ב"אוהל", בדירת ארעי, אין זה ביתו הקבוע. אבל כאשר נפטר הוא מן העולם, אז הולך הוא ל"בית עולמו", אל ביתו הקבוע אשר בנה לו בתורתו ובמעשיו הטובים.

החיד"א מביא, שבהקדמה לספר "פנים מאירות" מובא, "זאת התורה", זאת מעלתה של התורה, "אדם כי ימות", שגם לאחר שמת, הרי הוא "באהל", בבית המדרש. רמז למה שאמרו חז"ל, כל מי שאומרים דבר הלכה בשמו בעולם הזה, שפתותיו דובבות בקבר. (מדשן ביתך)

